Autoreferat

I. Imię i nazwisko: Mariusz Kulik

II. Posiadane dyplomy / stopnie naukowe

1995 – tytuł zawodowy inżyniera chemii – Wydział Inżynierii Wojskowej Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu.

2000 – tytuł zawodowy magistra historii – Wojskowy Instytut Historyczny Akademii Obrony Narodowej w Warszawie.

2004 – stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii – Wydział Humanistyczny Akademii Podlaskiej w Siedlcach. Tytuł rozprawy: Generałowie i wyżsi oficerowie armii rosyjskiej Warszawskiego Okręgu Wojskowego i miejsc wśród nich Polaków (1865-1914). Promotor: prof. dr hab. Janusz Wojtasik.

III. Zatrudnienie w jednostkach naukowych:

Od 1.01.2009 r. adiunkt w Zakładzie Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX i XX wieku Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

IV. Wskazanie osiągniecia naukowego wynikającego z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki:

a) autor, tytuł, wydawnictwo, miejsce i rok wydania:
Mariusz Kulik, *Armia rosyjska w Królestwie Polskim w latach 1815-1856*, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2019, ss. 374, ISBN 978-83-65880-56-7

b) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników:

Poznając skomplikowane dzieje dziewiętnastowiecznej Polski, każdy badacz napotyka kwestie obecności na ziemiach polskich armii państw zaborczych. Jedną z nich była armia rosyjska, która w owym czasie była jedną z najsilniejszych w Europie. Mimo tego, że okres ten posiada bogatą literaturę polską i obcą, nigdy nie opisano największej i najbardziej widocznej zbiorowości reprezentującej interesy rosyjskie w Królestwie, czyli armii.

Celem pracy było ukazanie armii rosyjskiej i jej wpływu na życie Królestwa Polskiego w latach 1815-1856. Wyznaczenie dat krańcowych było spowodowane sytuacją polityczną Królestwa - jego powstaniem w 1815 roku, i śmiercią Iwana Paskiewcza w 1856 roku. W 1856 roku kończyła się też pewna epoka – mikołajowska dla Rosji, a „noc paskiewiczowska"

MK

dla Królestwa Polskiego. Wykorzystanie dłuższej perspektywy czasowej, czterdziestu jeden lat, pozwoliło na uchwycenie kilku kluczowych reguł, które kierowały działaniami i funkcjonowaniem armii rosyjskiej na ziemiach polskich.

Stan badań podjętego tematu jest fragmentaryczny i bardzo niejednolity. Nie ma całościowego jego ujęcia zarówno w polskiej, jak i obcej (głównie rosyjskiej) historiografii. Tylko poszczególne okresy mają swoje monografie, gdzie na czoło wybija się mnogość opracowań na temat powstania listopadowego. Pojedyncze informacje można odnaleźć także w wielu monografiach opisujących dzieje regionu lub pojedynczych miast.

Podjęcie omawianego tematu wymagało przeprowadzenia szerokiej kwerendy źródłowej, przede wszystkim archiwalnej. Baza źródłowa jest bardzo obszerna, ale tylko dla okresu po 1830 r. Materiały archiwalne są rozrzucone po wielu archiwach w Polsce i za granicą, ze zdecydowaną przewagą centralnych archiwów rosyjskich. Najwięcej materiałów znajduje się w Rosyjskim Państwowym Archiwum Wojskowo-Historycznego (RGWIA), Archiwum Państwowym Federacji Rosyjskiej (GARF) w Moskwie i Rosyjskim Państwowym Archiwum Historycznym (RGIA) w Petersburgu. Dodatkowo wykorzystano materiały przechowywane w Litewskim Archiwum Historycznych (LVIA) w Wilnie oraz archiwach polskich – Archiwum Głównym Akt Dawnych (AGAD) w Warszawie, są to jednak tylko resztki zespołów, oraz w archiwach regionalnych (np. Lublin, Kalisz, Kielce i inne).

Wykorzystano także materiały drukowane, głównie z epoki – zbiory dokumentów (dwie edycje wielotomowego Pełnego Zbioru Praw Cesarstwa Rosyjskiego), rozkazy (w tym personalne i ministra wojny), rozporządzenia, okólniki, regulaminy, spisy oficerów i urzędników, druki informacyjne (*Kalendarzyki polityczne*) itp.

Praca ma charakter syntetyczny i problemowy, starano się jednak w poszczególnych rozdziałach zachować porządek chronologiczny.

Królestwo Polskie było obszarem mającym duże znaczenie polityczne i militarne, którędy biegły główne lądowe szlaki komunikacyjne łączące Rosję z Europą zachodnią. Przebieg wspomnianych szlaków, w dużej mierze, pokrywał się z głównymi kierunkami działań armii europejskich, co niekorzystnie odbijało się na sytuacji politycznej i gospodarczej Królestwa. Po połączeniu unią personalną Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego, widoczne było stopniowe wciąganie Królestwa w skład struktur militarnych Cesarstwa. Rosyjskie pułki stacjonujące na ziemiach polskich wchodziły w skład większych struktur militarnych, takich jak Korpus Litewski (lata 1815-1830) czy w późniejszym okresie – Armia Czynna (lata 1831-1856). Polskie twierdze weszły w skład rosyjskiego systemu

fortecznego, na którym opierano plany przyszłych wojen, a tereny Królestwa objęły okręgi zarządów specjalistycznych – artylerii, inżynierii i komisariacki (intendentury).

Opisywany okres, lata 1815-1856, można podzielić na dwa podokresy, które rozdziela powstanie listopadowe (1830-1831).

- I okres – obejmujący lata 1815-1830.
- II okres – obejmujący lata 1831-1856.

Oba podokresy różnią się od siebie pod wieloma względami, począwszy od sytuacji politycznej po kwestie czysto militarne. W pierwszym, ze wspomnianych podokresów, Królestwo Polskie miało autonomię, własną konstytucję i wojsko, natomiast w drugim, autonomii już nie było, konstytucję zastąpił statut organiczny, a Wojsko Polskie zastąpiła armia rosyjska. Na czele wojsk rosyjskich w Królestwie w pierwszym okresie stał członek rodziny panującej – w. ks. Konstanty, natomiast w drugim - marszałek Iwan Paskiewicz, będący jednocześnie namiestnikiem Królestwa. Pod względem militarnym oba wyróżnione podokresy różniły się od siebie znacząco. W latach 1815-1830 w Królestwie Polskim stacjonowała niewielka liczba wojsk rosyjskich - około 8500 żołnierzy. Był to warszawski oddział gwardii (około 6500 żołnierzy), będący asystą w. ks. Konstantego, i cztery pułki kozackie (około 2000 kozaków) stacjonujące nad zachodnią granicą Królestwa. Po upadku powstania listopadowego, gwardię zastąpiła Armia Czynna oraz wojska lokalne (10 Okręg Straży Wewnętrznej, 3 Okręg Korpusu Żandarmów, Zachodni Okręg Artylerii, Zachodni Okręg Inżynieryjny i wojska kozackie). W latach 1831-1856 liczebność wojsk rosyjskich w Królestwie Polskim wynosiła około 90 000 – 100 000 żołnierzy, z czego około 60 000 żołnierzy Armii Czynnej i około 30 000 – formacji lokalnych.

W omawianym okresie (1815-1856) można wyróżnić dwa komponenty rosyjskiej obecności wojskowej w Królestwie Polskim. Był to komponent stały – w jego skład wchodziły, wymienione wcześniej, wojska lokalne i komponent zmienny (związany z rotacją oddziałów) – oddziały Armii Czynnej i Kozacy.

W okresie późniejszym (1831-1856) sytuacja przedstawiała się zdecydowanie inaczej, ponieważ komponentem zmiennym stała się Armia Czynna. Na szczególną uwagę zasługuje jej struktura, wzorowaną na Wielkiej Armii Napoleona. Wspomniana armia składała się z czterech korpusów piechoty, stacjonujących nad zachodnią granicą Cesarstwa Rosyjskiego. Korpus piechoty liczył około 60 000 osób (oficerów, żołnierzy, urzędników itp.), a w jego skład wchodziły trzy dywizje piechoty, jedna dywizja kawalerii i dywizja artylerii. Każdy korpus piechoty stacjonował w innym regionie – jeden na Litwie, jeden w Królestwie Polskim, jeden na Ukrainie i jeden na Białorusi. Co cztery lata korpusy zmieniały region

MC

swego stacjonowania. Zmiany te, zwane niekiedy „walcem wokół Polesia", powodowały kierowanie do Królestwa coraz to innych oddziałów wojska. Mechanizm zmian miejsc stacjonowania oddziałów był złożony i można by go porównać z „układem planetarnym", gdzie wokół słońca krążyły obracające się wokół własnej osi planety, a centrum tego mikrosystemu stanowiło, wspomniane już, Polesie. Jednostki wchodzące w skład korpusów piechoty również były w ciągłym ruchu, a osią ich obrotu był główny ośrodek władzy w danym regionie, w przypadku Królestwa Polskiego była to Warszawa. Przez cały omawiany okres oddziały kozackie co cztery lata zmieniały się, zjawiając się w Królestwie lub opuszczając je i udając się nad Don.

Rotacja wojsk jest jedną z ważniejszych cech rosyjskiej obecności wojskowej w Królestwie Polskim.

W omawianym okresie w oddziałach rosyjskich w Królestwie Polskim stosowano politykę kadrową zgodną z obowiązującymi w Rosji przepisami, na której jednak odciskały swe piętno indywidualności głównodowodzących – w. ks. Konstantego (1815-1830) i Iwana Paskiewicza (1831-1856). W obu okresach był różny skład osobowy oddziałów stacjonujących w Królestwie Polskim. W latach 1815-1830 były to elitarne oddziały gwardii, do których kierowano wielu Polaków, służących do tej pory w gwardii rosyjskiej. W latach 1831-1856 w Królestwie stacjonowała Armia Czynna, która była wojskiem liniowym z odmiennym stanem osobowym, gorzej wykształconymi oficerami i żołnierzami z poboru. Polacy, a przynajmniej katolicy, mogli w nich stanowić znaczącą grupę, bo nawet 40% składu osobowego. Krótkotrwałe stacjonowanie w jednym miejscu nie sprzyjało nawiązywaniu bliższych kontaktów z miejscową ludnością. Zbyt zażyłe relacje były niemile widziane przez zwierzchników i mogły być potraktowane jako działalność antypaństwowa.

W Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku było niewiele obiektów koszarowych. Znajdowały się one w Warszawie i większych miastach Królestwa, takich jak Kalisz czy Lublin. W latach 1815-1830 oddziały gwardii zajmowały głównie koszary w Warszawie i jej okolicach. W okresie późniejszym (1831-1856), prócz wspomnianych koszar, zdecydowana większość wojska kwaterowała w pomieszczeniach wynajmowanych przez resort wojny lub kwaterach obywatelskich.

Wyszkolenie wspomnianych wojsk było typowe dla epoki, z dużą przewagą musztry paradnej. Najważniejszym formalnym sprawdzianem były manewry pod Warszawą, w których brały udział prawie wszystkie oddziały wchodzące w skład danego korpusu piechoty. Jednak najważniejszym praktycznym sprawdzianem jakości wyszkolenia wojska, był udział w wielu konfliktach, jakie miały miejsce w omawianym okresie (powstanie listopadowe

MK

1830-1831, rewolucja krakowska 1846, tłumienie powstania na Węgrzech 1849 i udział w wojnie krymskiej 1853-1856). Wojsko wykorzystywano także do celów policyjnych, czemu sprzyjało wprowadzenie na wiele lat stanu wojennego (1833-1856).

W Królestwie Polskim wprowadzono także szereg rosyjskich urzędów wojskowych, takich jak zarządy gubernatorów wojskowych. Gubernatorowi wojskowemu podlegały różne formacje lokalne, takie jak oddziały inwalidów, bataliony garnizonowe, szpitale wojskowe, komendanci miast, naczelnicy etapów, a także oddziały kozackie stacjonujące nad granicą państwa. Na ziemiach polskich utworzono także 10 Okręg Straży Wewnętrznej, 3. Okręg Korpusu Żandarmów, Zachodni Okręg Artylerii, Zachodni Okręg Inżynierii, sieć magazynów itp.

Oddziały rosyjskie, prócz swego znaczenia militarnego, były także rezerwuarem kadr dla wielu resortów Królestwa Polskiego, począwszy od administracji i policji, a skończywszy na szkolnictwie. Napływ do urzędów kadr o wojskowym rodowodzie był szczególnie widoczny w połowie lat trzydziestych XIX wieku. W okresie tym miała miejsce reforma organizacji armii i wielu oficerów było zwolnionych ze służby, a jedną z form zapewnienia im źródła utrzymania było skierowanie na państwową posadę.

Niniejsza praca przedstawia wpływ obecności armii rosyjskiej na życie Królestwa Polskiego i jego mieszkańców w wielu aspektach. Okazuje się, że ten wpływ był większy niż przypuszczano, ponieważ nie obejmował tylko spraw militarnych ale i gospodarcze i społeczne.

V. Charakterystyka pozostałego dorobku naukowego:

Od czasów studiów historycznych interesowała mnie kwestia obecności Polaków w strukturach państw zaborczych. Skłoniło mnie to do wyboru seminarium magisterskiego prowadzonego przez prof. Mieczysława Wrzoska, a następnie prof. Janusza Wojtasika, dotyczącego historii pierwszej wojny światowej. Chcąc rozwijać swe zainteresowania badawcze rozpocząłem uczęszczać na seminarium doktorskie prowadzone w Wojskowym Instytucie Historycznym (podlegającym wówczas Akademii Obrony Narodowej) w Warszawie przez prof. Janusza Wojtasika, co zaowocowało napisaniem pracy doktorskiej dotyczącej obecności Polaków wśród wyższej kadry dowódczej rosyjskiego Warszawskiego Okręgu Wojskowego w latach 1865-1914. Pracę tę wydrukowano w Wydawnictwie Neriton w 2008 r.[1] Zmieniła ona dotychczasową opinię, że oficerowie Polacy, służąc w armii

[1] M. Kulik, *Polacy wśród wyższych oficerów armii rosyjskiej Warszawskiego Okręgu Wojskowego (1865-1914)*, Warszawa 2008.

MC

rosyjskiej mogli trafić tylko na Syberię lub Kaukaz. Rzeczywistość okazała się o wiele bardziej złożona, ponieważ w wyniku drobiazgowych badań udało się ustalić, iż nawet osoby urodzone w Królestwie Polskim służyły w Warszawskim Okręgu Wojskowy i zajmowały wysokie stanowiska służbowe, a nawet generalskie w oddziałach gwardii.

Moje dalsze zainteresowania naukowe skupiały się nadal na obecności Polaków w armii rosyjskiej, jednak starałem się poszerzyć obszar badawczy o dodatkowe rejony Cesarstwa Rosyjskiego – Kaukaz, Syberię, Azję Środkową i rosyjski Daleki Wschód. Uzyskane wyniki swoich badań prezentowałem wielokrotnie na konferencjach naukowych; krajowych i międzynarodowych[2]. Badania te stworzyły dużą bazę do prowadzenia badań prozopograficznych grupy zawodowych wojskowych polskiego pochodzenia służących w armii rosyjskiej. W badaniach swych starałem się poznać, a potem opisać motywacje Polaków wybierających obcą służbę, problemy z identyfikacją narodowościową czy ich późniejsze problemy adaptacji w polskim społeczeństwie[3].

Swoje badania rozszerzyłem o badanie struktur wojskowych armii rosyjskiej, ich organizacji i zasad działania. Pochodną tego obszaru badawczego była tematyka powstawania garnizonów wojskowych oraz budowy i funkcjonowania obiektów koszarowych. Łączyła się ona z badaniami nad historią regionalną, co pozwoliło na ujęcie mikrohistoryczne i wzbogacenie wiedzy o wschodnich regionach Polski (charakterystyki garnizonów w Białej Podlaskiej, Radomiu, Włodawie). W publikacjach tych opisywano także relacje wojska ze społecznością lokalną, co dawało interesujący obraz życia społecznego badanego okresu, ukazując wiele nieznanych do tej pory faktów i dodając ciekawego kolorytu niektórym wydarzeniom[4].

---

[2] *Oficerowie Polacy w syberyjskich oddziałach armii rosyjskiej (przełom XIX i XX wieku)*, „Wrocławskie Studia Wschodnie", nr 10, Wrocław 2006, s. 29-55; *Oficerowie Polskiego pochodzenia w Omskim Okręgu Wojskowym na początku XX wieku*, [w:] *Polacy w nauce i kulturze Tomska oraz Zachodniej Syberii*, red. A. Kuczyński, M. Marczyk, Wrocław 2008, s. 381-390; *Oficerowie polskiego pochodzenia w guberni archangielskiej (początek XX wieku)* [w:] *Polacy w guberni archangielskiej w XIX i XX wieku*, red. A. Kuczyński, M. Marczyk, Wrocław 2012, s. 89-97; *Oficerowie polskiego pochodzenia w guberni archangielskiej (początek XX wieku)* [w:] *Polacy w guberni archangielskiej w XIX i XX wieku*, red. A. Kuczyński, M. Marczyk, Wrocław 2012, s. 89-97; *Poliaki na starszich w wysszich dołżnostiach w Kawkazskom wojennom okrugie na rubieżie XIX i XX ww.*, [w:] *Poliaki w Rossii: istorija i sowriemiennost*, Krasnodar 2007, s. 213-226; *Oficery polskogo proischożdienija w Kazanskom Wojennom Okrugie na rubieże XIX-XX wiekow*, [w:] *Polonia w Kazani i w Wołgo-Uralie w XIX-XX ww.*, s. 226-238, Kazań 2011

[3] *Motywacje Polaków wstępujących do rosyjskich szkół wojskowych (1865-1914)* [w:] *Między irredentą a kolaboracją. Postawy społeczeństwa polskiego w latach niewoli. - „W obcym mundurze"*, red. L. Michalska-Bracha, M. Korybut-Marciniak, Warszawa 2013, s. 167-185; *Czy służąc w obcym mundurze można być patriotą?*, [w:] *Różne drogi Polaków do niepodległości. W 150 rocznicę powstania listopadowego* [?], red. W. Caban, L. Michalska-Bracha, W. Śliwowska, Warszawa 2015, s. 377-388; *Służba u obcych – wybór czy konieczność?*[w:] *Drogi odrębne, drogi wspólne. Problem specyfiki rozwoju historycznego Europy Środkowo-Wschodniej w XIX-XX wieku*, red. M. Janowski, Warszawa 2014, s. 191-205.

[4] *Warszawski Okręg Wojskowy Rosyjskiej Cesarskiej Armii (1894-1914)*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy", nr 4/ 2008, s. 5-24; *Rosyjskie obiekty koszarowe w Białej Podlaskiej na przełomie XIX i XX wieku*, „Podlaski

MC

Zakres swych badań poszerzyłem także o tematykę kancelaryjną oraz źródłoznawczą w oparciu o dokumentację wytwarzaną przez rosyjski resort wojny oraz organa administracji państwowej mające z nim styczność. Badania te wykazały wiele prawidłowości i analogii pomiędzy administracją wojskową i cywilną oraz pozwoliły odtworzyć obieg dokumentów pomiędzy różnymi resortami. Wyniki swych prac prezentowałem na cyklicznych Sympozjach Dziejów Biurokracji na ziemiach polskich, co dawało też możliwość ich zweryfikowania z ustaleniami innych, także zagranicznych, badaczy[5].

Osobnym problemem badawczym był udział Polaków w pierwszej wojnie światowej, szczególnie w przypadku służby wojskowej w obcej armii. Wyniki swych badań prezentowałem na kilku konferencjach naukowych w kraju i za granicą, a także w ramach jednego z paneli XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich. Polska - Bałtyk – Europa (Szczecin 2014), którym prezentowałem referat Polacy w armii rosyjskiej w czasie pierwszej wojny światowej[6].

Brałem udział w pracach zespołu, kierowanego przez prof. Wiktorię Śliwowską, przygotowującego do druku wybór dokumentów związanych z polską działalnością narodowowyzwoleńczą w pierwszej połowie XIX wieku. Byłem wówczas członkiem zespołu redakcyjnego, a także redaktorem jednego z wydanych tomów – dotyczących przygotowań do wybuchu powstania w 1846 r.[7].

Przygotowywałem także edycję wojskowych raportów dotyczących liczebności Wileńskiego Okręgu Wojskowego w czasie powstania styczniowego oraz fragmentów korespondencji Zygmunta Michałowskiego z wojny rosyjsko-tureckiej (1877-1878)[8].

Kwartalnik Kulturalny", nr 2/ 2005, s. 7-21; *Rosyjski garnizon w Radomiu na przełomie XIX i XX wieku)*, [w:] *Wojsko w Radomiu. Od średniowiecza po czasy współczesne*, red. D. Kupisz, Radom 2008, s. 113-134; *Garnizon rosyjski we Włodawie (1876-1914)*, [w:] *Włodawa i wieś nadbużańska w epoce nowożytnej. Studia*, red. M. Bem i A. Duszyk, Radom - Włodawa 2007, s. 167-174; *Rosyjskie koszary wojskowe a rozwój miast Królestwa Polskiego w XIX wieku*, [w:] *Architektura w mieście. Architektura dla miasta. Społeczne i kulturowe aspekty funkcjonowania architektury na ziemiach polskich lat 1815-1914*, red. A. Łupienko, M. Getka-Kenig, Warszawa 2017, s. 129-146.

[5] *Dokumentacja personalna stosowana w armii rosyjskiej (przełom XIX i XX wieku)*, [w:] *Dzieje biurokracji na ziemiach polskich*, red. A. Górak, D. Magier, t. II, Lublin – Siedlce 2009, s. 205-216; *Rozkaz w procesie decyzyjnym armii rosyjskiej w XIX wieku*, [w:] *Dzieje biurokracji*, t. VI, red. T. Bykowa, A. Górak, G. Smyk, Lublin 2016, s. 483-192; *Dokumentacja sprawozdawcza armii rosyjskiej na przełomie XIX i XX wieku*, [w:] *Belliculum Diplomaticum V Lublinense. Dokumenty, kancelarie i archiwa między wschodem i zachodem Europy*, red. A. Górak, M. Szabaciuk, Lublin 2014, s. 161-172.

[6] *Polacy w armii rosyjskiej w czasie pierwszej wojny światowej*, [w:] *Jak Polacy przeżywali wojny światowe ?*, red. T. Schramm, P. Skubisz, Szczecin 2016, s. 55-66; *Poljaki w russkom oficerskom korpusie we wriemia pierwoj mirowoj wojny*, [w:] *Pierwaja mirowaja wojna – prołog XX wieka*, red. E. Siergiejew, t. II, Moskwa 2015, s. 181-186.

[7] *Wolnomularstwo Narodowe – Walerian Łukasiński*, red. W. Śliwowska, Warszawa 2014; *Lata 1845-1846. Tragiczne przedwiośnie*, red. M. Kulik, Warszawa 2015.

[8] *Informacje o liczbie chorych, zmarłych, zbiegłych i niezdolnych do służby żołnierzy niższych rangą w Wileńskim Okręgu Wojskowym (1863-1865)*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy", nr 2/ 2009, s. 139-141-162;

MC

Z racji podejmowanej przeze mnie tematyki badań, byłem autorem biogramów do Polskiego Słownika Biograficznego, osób służących w armii rosyjskiej w XIX wieku, m. in.: Edmunda Świdzińskiego, Zygmunta Święcickiego, Józef Świętorzeckiego, Teofila Świrskiego oraz współautorem biogramu Józefa Szyszko-Bohusza.

Od wielu lat biorę czynny udział w pracach Komisji Badań nad Historią Syberii Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w Warszawie, na posiedzeniach której prezentowałem odczyty dotyczące obecności Polaków na Syberii (głównie żołnierzy i oficerów) oraz udziału Polaków w wojnie rosyjsko-japońskiej.

Jestem także recenzentem w czasopismach naukowych „Kwartalnik Historyczny" i „Res Historica".

Udział w projektach naukowych:

„Polski ruch narodowowyzwoleńczy w pierwszej połowie XIX wieku. Studia i materiały" – (NPRH) Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, kierownik projektu – prof. dr hab. Wiktoria Śliwowska, lata 2010-2014.

„Sensualność w kulturze polskiej. Przedstawienia zmysłów człowieka w języku, piśmiennictwie i sztuce od średniowiecza do współczesności" – Instytut Badań Literackich PAN, kierownik projektu - prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki. Lata 2011-2012.

„I wojna światowa na ziemiach polskich. Oczekiwania – doświadczenia – konsekwencje" - (NPRH) Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, kierownik prof. dr hab. Włodzimierz Mędrzecki i prof. dr hab. Andrzej Nowak, lata 2014-2018.

„Specyfika rozwojowa dziejów Polski i Europy Środkowej. Analiza historyczna debat o wyjątkowości narodowej i regionalnej" – (NCN) Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, kierownik projektu – prof. dr hab. Maciej Janowski, lata 2014-2016.

„Historia pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII-XX wieku" – (NCN) Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN, kierownik projektu prof. dr hab. Maciej Janowski, lata 2016-2019.

VI. Działalność popularyzatorska, dydaktyczna i organizacyjna.

Działalność popularyzatorska dotyczy głównie przybliżania tematyki obecności Polaków w Cesarstwie Rosyjskim w XIX i na początku XX wieku. W jej ramach brałem udział jako referent w Dniach Japonii na Uniwersytecie Warszawskim (9.11.2010r.), na których przedstawiłem referat o udziale Polaków w wojnie rosyjsko-japońskiej 1904-1905.

Korespondencja Zygmunta Michałowskiego z wojny rosyjsko-tureckiej (1877-1878), „Przegląd Historyczno-Wojskowy", nr 3/2010, s. 171-196

Na zaproszenie Instytutu Polskiego w Petersburgu, Konsulatu Generalnego RP w Petersburgu, brałem udział w obchodach „roku kościuszkowskiego", które odbywały się 17.10.2017 r. w Twierdzy Pietropawłoskiej, gdzie wystąpiłem z referatem „Tadeusz Kościuszko w pamięci Polaków".

Od 2012 r. do chwili obecnej biorę udział w programie popularyzatorskim „Polski Petersburg", który miał na celu stworzenie polsko-rosyjskiej (dwujęzycznej) encyklopedii internetowej dotyczącej polskiej obecności w Petersburgu. Byłem w nim autorem haseł biograficznych oraz eseju o Polakach w rosyjskich szkołach wojskowych Petersburga.

Byłem redaktorem merytorycznym i autorem przypisów polskiego przekładu biografii Iwana Paskiewicza autorstwa Dmitrija Mitiurina[9], a także konsultantem książki o polskim podróżniku po Azji Środkowej – Leonie Barszczewskim[10].

W latach 2005-2016 prowadziłem zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego na kierunkach historia i historia kultury. Prócz wykładów monograficznych, prowadziłem seminarium magisterskie i licencjackie, co zaowocowało wypromowaniem 22 magistrów i 2 licencjatów historii. W latach 2010-2012 prowadziłem również zajęcia dydaktyczne (wykłady i ćwiczenia) na Akademii Obrony Narodowej w Warszawie na kierunkach: historia i bezpieczeństwo narodowe.

Publikowałem także artykuły o tematyce historycznej w „Pomocniku historycznym" tygodnika POLITYKA oraz popularnonaukowym piśmie „Mówią Wieki". Udzielałem wywiadów w prasie, dotyczących moich badań naukowych („Tygodnik Siedlecki"), brałem udział w audycji radiowej nadawanej z okazji 100 lat odzyskania niepodległości w Programie 2 Polskiego Radia przybliżającej sylwetkę gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego.

Jako ekspert brałem udział w nagraniu fabularyzowanego filmu dokumentalnego, nagranego przez TVP Info w 2009 r., z cyklu „Miejsca przeklęte" – odcinek „Carmen z Nowogrodzkiej", o aktorce Marii Wisnowskiej.

Byłem sekretarzem w dwóch projektach badawczych:

- „Ruch niepodległościowy Polski w I połowie XIX wieku"
- „Historia pojęć społeczno-politycznych w Polsce w XVIII-XX wieku"

w ramach realizacji obu tych projektów organizowałem konferencje naukowe, w tym jedną międzynarodową: *Drogi Polaków do niepodległości. Od kółek samokształceniowych do walki zbrojnej. W 150. Rocznicę powstania styczniowego*, która odbyła się w dniach 15-17 kwietnia

[9] D. Mitiurin, *Paskiewicz – przykład biografii idealnej*, Warszawa 2017.
[10] I. Strojecki, *Utracony świat. Podróże Leona Barszczewskiego po XIX-wiecznej Azji Środkowej*, Warszawa 2017.

MC

2013 r. w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Od 2015 r. jestem sekretarzem Zakładu Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX-XX wieku Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

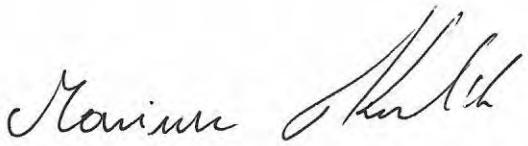

MC